

Forskerne erobrer magten tilbage

indsigt

På listen over de mest magtfulde inden for dansk forskning vinder forskerne frem på bekostning af administratorerne – og øverst på listen finder vi nanoforsker Flemming Besenbacher fra Århus

Af Jens Ramskov
ram@ing.dk

Ingeniørens årlige kortlægning af magtforholdene inden for dansk forskning viser, at magtbalancen nu tipper over til de bedste forskere på bekostning af administratorer og politikere.

Sammen med stærke kendere af dansk forskning har Ingeniørens redaktion for anden gang udarbejdet en liste over hvem, der bestemmer udviklingen inden for teknisk og naturvidenskabelig forskning i Danmark.

Først og fremmest ses det, at det er de eminente forskere, der vinder frem, og "administratorerne", der taber terræn. Det er en vurdering, som centerleder *Karen Siune* fra Dansk Center for Forskningsanalyse på Aarhus Universitet kan genkende:

»Forskerne har været meget synlige eksempelvis omkring Globaliseringsrådets arbej-

de, hvor de har markeret sig stærkt og har præget debatten. Men jeg har ikke grundlag for at mene, at de har fået mere magt i traditionel forstand,« siger hun.

Politikerne har via globaliseringsforliget åbnet for, at der i de kommende år vil blive investeret yderligere milliarder i dansk forskning. Derfor vurderer professor *Nina Smith*, Århus Universitet, at det er naturligt, at bolden nu ligger hos forskerne:

»Nu ser vi de dygtige danske forskere komme frem i forreste række for at vise, at de formår at omsætte de ekstra midler til banebrydende forskning, der kan gøre det danske samfund mere konkurrencedygtigt. Derfor er det fint, at politikerne nu træder et skridt tilbage og giver universiteterne lidt fred til deres arbejde.«

Hvad betyder det? Og hvorfor

Professor *Flemming Besenbacher* fra Aarhus Universitet har

byttet sidste års tredjeplads ud med en førsteplads på listen over de mest magtfulde personer inden for dansk forskning.

Flemming Besenbacher, der har ry for aldrig at bevæge sig i skridtgang, men udelukkende farer frem som en hvirvelvind, blev en suveræn vinder foran *Jørgen Mads Clausen* og *Anders Fogh Rasmussen*, da han scorede højt på en lang række kriterier hos stort set alle i dommerpanelet.

Det betyder naturligvis ikke, at Besenbacher er landets mest magtfulde inden for dansk forskning i forhold til hver enkelt kriterium. Men hvis man skal drage blot en enkelt konklusion af hans topplacering, er det, at Flemming Besenbacher er den danske forsker (inden for teknik og naturvidenskab), som landet dårligst kan undvære.

Kemien skal være i orden

Listen viser også, at en ingeniøruddannelse, ikke er noget

dårligt valg, hvis man vil være med til at styre dansk forskning. Top 30 listen indeholder ti personer med en ingeniøruddannelse, hvoraf dog kun *Jørgen Mads Clausen*, akademiingeniør fra 1972 inden for elektronik, er med helt i toppen. Fire personer med ikke-ingeniøruddannelse på listen er tilknyttet DTU, så hvis man ikke er ingeniør, er det åbenbart ikke nogen dårlig idé at blande sig med ingeniørerne.

Seks ud af de ti ingeniører er kemiingeniører, og når det kombineres med et par af cand. scient.'erne er kemikere, ja så kan man konkludere, at det er godt at have kemien i orden, hvis man vil til tops inden for den danske forskning. □

▷ **TOPFORSKER.** Professor i fysik *Flemming Besenbacher*, Århus Universitet, er årets nummer ét i *Ingeniørens undersøgelse*. [foto:David Bering/Polfoto]

I KORTLED
■ Forskere rykker op i Ingeniørens magtundersøgelse 2007.
■ Politikerne rykker ned

Top 30

Her er forskermagtens top 30 for 2007. Sidste års placering i parentes.

1 (3) **Flemming Besenbacher**

Det, der virkelig bringer den århusianske nanoforsker højt op på listen, er, at hans interdisciplinære nanoscience center, iNano, er helt i top, både når det drejer sig om forskning og samarbejde med erhvervslivet. Centeret hører til de absolutte topscorer, når der uddeles forskningspenge. Stort set hvert eneste år modtager *Flemming Besenbacher* en forskningspris – i 2006 var det Grundfosprisen på en mio. kr., hvoraf de 250.000 kr. var en personlig hædersgave.

2 (2) *Jørgen Mads Clausen*
Danfossdirektøren blander sig gerne i alt, og regeringen lytter. Han er formand

2.

for Højteknologifonden og erhvervslivets suverænt højst placerede person. Og så lader han sin egen virksomhed gå forrest på mange områder.

3 (1) *Anders Fogh Rasmussen*
Så længe Globaliseringsrådet arbejdede sad landets statsminister stadig med alle trumfkort på hånden. Efter han nu har spillet disse af hænde, er hans manøvrerum blevet mindre, og han er røget lidt ned ad listen. Men statsministerens opbakning er altafgørende for, hvor højt forskningen prioriteres i regeringen.

4 (6) *Helge Sander*
Videnskabsministeren fik banket universitetsfusionerne på plads og tager et ryk op ad listen.

3.

5 (8) *Jens Kehlet Nørskov*
Formand for styregruppen for DTU's nanoaktiviteter, kravler helt op i Top 5, ikke mindst på grund af sin gode forskning, som er internationalt anerkendt.

6 (7) *Thor Pedersen*
Finansministeren formår at fastholde sin magtposition. Han ser helst, at pengene bliver i statskassen og går ikke forrest, når der skal bevilliges penge til forskningen.

7 (ny) *Søren Brunak*
Bioinformatikprofessoren, der med sit Center for Biologisk Sekvensanalyse er med til at højprofilere DTU's forskningsindsats, stormer ind på listen. Han anvendes gerne som rådgiver i internationa-

4.

le sammenhænge, til gengæld "spilder" han ikke sin tid i de hjemlige forskningsråd. Et af hans resultater blev af Ingeniøren kåret til Danmarks bedste i 2006.

8 (5) *Nina Smith*
Regeringen henter gerne nationaløkonomen fra Århus ind for at give gode råd i mange sammenhænge, og som formand for Det Frie Forskningsråd holder hun igen i år sig i Top 10.

9 (17) *Dorthe Dahl-Jensen*
Iskernedronningen har international bevågenhed og fik i 2006 bevilling til et nyt grundforskningscenter. Hun er medlem af Forskningsrådet for Natur og Univers og bestyrelsen for Danmarks og

5.

Grønlands Geologiske Undersøgelse.

10 (14) *Jens Oddershede*
Rektor for Syddansk Universitet, der i stigende grad markerer sig inden for forskningsverdenen. Som formand for Rektorkollegiet er han den, der ofte må tale politikerne imod.

11 (18) *Henrik og Nan-Yu Topsøe*
Henrik og Nan-Yu Topsøe er begge anerkendte forskere og aktive i familiefirmaet *Haldor Topsøe A/S*. Som medlemmer af bl.a. bestyrelsen for Københavns Universitet (HT) og af bestyrelsen for Højteknologifonden (NYT) har ægteparret stor indflydelse på dansk forskning.

6.

12 (4) *Peter Elvekjær*
Grundfos' forskningsdirektør, der er formand for Det Strategiske Forskningsråd, har mistet sin plads i Top 10. Måske skyldes det manglende synlighed i offentligheden, men han har stadig stor indflydelse i forskningsverdenen.

13 (9) *Frede Blåbjerg*
Dekanen for det ingeniør-, natur- og sundhedsvidenskabelige fakultet ved Aalborg Universitet er også en internationalt anerkendt forsker inden for effektteknologi.

13 (12) *Mads Krogsgaard Thomsen*
Administrerer som koncerndirektør for *Novo Nordisk* Danmarks største forskningsbudget på på hen mod 6 mia.

Flemming Besenbacher: »Uinteressant at være den bedste i Danmark«

Af Jens Ramskov
ram@ing.dk

■ Hvad er opskriften på god forskning?

Man bliver ikke et eliteuniversitet ved blot at erklære, at nu ønsker man at være dette. Man bliver det i kraft af de topforskere, der er ansat. Og det er uinteressant at være mellem de fem eller ti bedste i Danmark. Det gælder om at være blandt de allerbedste på verdensplan. Det kræver både entusiasme, visioner og benhårdt arbejde – for mit eget vedkommende syv dage om ugen året rundt. Og så går skellet ikke mellem fri og anvendt forskning. Det er snarere midt mellem disse yderpunkter, at det spændende visionære sker. Det er vigtigt, man har forskningsfrihed til at sætte noget nyt i gang. Den frihed, jeg havde gennem de ti år Center for Atomic-Scale Materials Physics eksisterede som grundforskningscenter i samarbejde mellem Aarhus Universitet og DTU, har været helt afgørende for min karriere.

■ Hvordan kommer vi fra forskning til innovation?

Konceptet "fra forskning til faktura" har virket ødelæggende og dræbende i mange forskerkredse – og måske forståeligt, for det kan aldrig blive forskningens formål at udskrive fakturaer. Men enhver forsker har dog en stor forpligtelse til også at søge at medvirke til, at forskningen bliver gjort anvendelig, ved at søge at patentere resultaterne og bringe den ud i samfundet gennem et samarbejde med industrien. Jeg opfordrer alle forskere på mit iNANO-center til at bruge ca. en fjerdedel af deres forskningstid på industrirelaterede arbejder. Dette udelukker ikke, at man også kan publicere i Science og Nature.

■ Hvad skal dansk forskning gøre for bedst muligt at klare sig i den internationale konkurrence?

Vi skal have store stærke elitære forskningsmiljøer, for samarbejdet med topforskere i udlandet er en "give-and-take" situation. Hvis du ikke har noget at byde på, får du ikke noget igen. I Danmark er vi ofte i den situation, at hvis man har fået en stor bevilling fra en fond, er det vanskeligt at skaffe penge andre steder fra – for så har gruppen nok. Sådan er det ek-

sempelvis ikke i USA, her opfordrer Department of Energy, Department of Health osv. ofte de stærke forskningsmiljøer til at søge om flere penge. Her har man indset, at det er i de bedste forskningsgrupper, man får mest "value for money". Vi har mange gode initiativer omkring eliteforskerordninger og talentudvikling, men det burde snarere være reglen end undtagelsen, at der til unge talenter var knyttet et forskningsbeløb udover deres egen løn. På den anden side nyttede det heller ikke, at vi tillader unge forskere i årevis at klare sig igennem på midlertidige stipendier, hvis talentet ikke helt slår til. Forskning er et hårdt udskilningsløb, og jeg er ikke bange for at anbefale selv gode studerende at takke ja til et spændende job i industrien, hvis jeg ikke har en meget stor tiltro til, at de kan få en fast forskerstilling og blive blandt de bedste inden for deres felt.

■ Hvad er dit største ønske for dansk forskning?

Vi skal øge dansk forsknings konkurrenceevne i den globaliserede verden. Det kræver øgede forskningsbudgetter, så vi mindst når op på Barcelona-målsætningen om tre procent af bruttonationalproduktet til forskning. Og så skal vi lade forskerne forske og undervise og ikke bruge tid på at udfylde et stigende antal skemaer i forbindelse med bureaukratiske kontrolfunktioner. Bl.a. derfor bør man i stigende grad fokusere på større 5-10 årige bevillinger til forskningsprogrammer på tværs af fakulteter og evt. universiteter. Endelig er det afgørende at få justeret den danske udlændingepolitik, så det bliver lettere for udenlandske forskere at få arbejdstilladelse her i landet. Der er en stærk global konkurrence om de bedste hjerne, og denne konkurrence vil ubønhørligt blive skærpet fremover.

■ Hvordan skaber man interesse for forskning?

Det drejer sig om at fortælle de gode historier, i gymnasiet, på htx-uddannelsen og i folkeskolen og formidle, at teknik og naturvidenskab er afgørende kulturbærende elementer, og at det er sjovt og spændende at arbejde med natur og teknisk videnskab som studerende på universitetet og i erhvervslivet. □

SÅDAN HAR VI GJORT

Vi har afgrænset os til at undersøge magtforhold omkring teknisk og naturvidenskabelig forskning. Ingeniørens redaktion har udvalgt en bruttoliste på 60 personer (to af disse er dog hhv. et ægtepar og et brødrepår). Et dommerpanel har herefter tildelt point efter syv kriterier:

- Politisk magt
- Økonomisk magt
- Prestige
- Aktualitet
- Fremragende forskning
- Innovation
- Indflydelse på meningsdannelsen

Dommerne har uafhængigt af hinanden i hver kategori givet henholdsvis 10, 7, 5, 4, 3, 2, og 1 point til syv af kandidaterne. Alle point fra hver enkelt dommer og hver enkelt kategori er lagt sammen til en samlet score for hver person på bruttolisten. Jo højere score, jo højere placering på listen.

Da der er en lang række kriterier, hvorefter man kan have betydning for eller styre dansk forskning, er navnelisten lidt af et forsøg på at sammenligne "æbler med pærer". Af samme årsag er listen heller ikke en objektiv sandhed, men det samlede dommerpanels subjektive rangordning af en lang række aktører. Listen er udarbejdet efter samme kriterier og efter samme princip som sidste år (bragt i nr. 07/2006).

DOMMERPANELET

- Leo Bjørnskov, fhv. departementschef i henholdsvis Miljøministeriet og Videnskabsministeriet
- Jens Morten Hansen, statsgeolog og fhv. direktør for Forskningsstyrelsen
- Jon Wulff Petersen, direktør for Tech Transfer Office og fhv. vicedirektør for Risø
- Carsten R. Kjær og Jørgen Dahlgaard, redaktører for Aktuel Naturvidenskab
- Klaus Seiersen, fysiker og naturvidenskabsformidler
- Per Mathiessen, tidl. forskningsjournalist.
- Rolf Ask Clausen, redaktionschef Ingeniøren
- Henning Mølsted, redaktionschef Ingeniøren
- Mette Holt, life science journalist Ingeniøren
- Nicolai Østergaard, forskningsjournalist, Ingeniøren
- Jens Ramskov, videnskabsredaktør Ingeniøren

kr. og er medlem af DTU's bestyrelse.

15 (23) Per Falholt

Lillebror Novozymes haler på mange ranglister ind på storebror Novo Nordisk. Det gælder også for Novozymes' direktør for forskning og udvikling, som tager et spring opad og nu ligger lige under sin kollega fra Novo Nordisk.

16 (10) Lars Pallesen

Et mindre tilbageskridt for DTU's rektor. Men når fusionen med bl.a. Risø er gennemført, får rektoren endnu flere muskler at spille med.

17 (20) Kathrine Richardson

Den anerkendte marinebiolog er netop skiftet fra prorektor for Aarhus Universitet til

prodekan for det naturvidenskabelige fakultet på Københavns Universitet. Hun er i bestyrelsen for Højteknologifonden og projektleder for Galathea 3-ekspeditionens største projekt.

18 (21) Thomas Bjørnholm

Professor og leder af Nano Science centeret ved Københavns Universitet. Medlem af Forskningsrådet for Natur og Univers.

19 (ny) Lars Mikkelsen Jensen

IBM Danmarks adm. dir. er formand for Rådet for Teknologi og Innovation og som sådan en central rådgiver for videnskabsministeren.

20 (27) Jesper Langballe

Danmarks Folkepartis ordfører ved, hvor vigtig han er for Regeringen, og er ikke bange for at udnytte dette faktum, når forskningspengene skal fordeles.

20 (11) Søren Isaksen

Den tekniske direktør for NKT har stadig gode relationer i forskningsverdenen via sine tidligere poster i forskningsfaglige og -politiske råd, men andre personer sidder i stigende grad på posterne.

22 (28) Bjørn Lomborg

Al Gore havde ikke lyst til at mødes med den verdenskendte danske miljøskeptiker ved sit besøg i Danmark, men Bjørn Lomborg formår stadig at styre dagsordenen.

23 (15) Charlotte Rønne

Forskningschefen for Dansk Industri forfægtar stadig på

bedste vis industriens synspunkter omkring dansk forskning.

24 (ny) Anders og Peter Lund Madsen

De to entertainere med baggrund som henholdsvis journalist og hjerneforsker fylder godt i medierne. Ikke altid til alles tilfredshed.

25 (26) Jørgen Kjems

Risø's direktør er nu medlem af direktionen for DTU. Han har særdels gode internationale kontakter.

26 (ny) Asger Aamund

Danmarks Mr. Biotek, der er formand for NeuroSearch og Bavarian Nordic, har stor synlighed.

27 (ny) Claus Bræstrup

Den adm. dir. for forskningstunge Lundbeck, der endvidere er næstformand for besty-

relsen for Københavns Universitet og medlem af bestyrelsen for Højteknologifonden er ny på listen.

28 (30) Klaus Bock

Som formand for Danmarks Grundforskningsfond og næstformand i Højteknologifonden er det måske mest overraskende, at Carlsbergs forskningsdirektør ikke ligger højere på listen.

29 (ny) Lars Goldschmidt

Direktøren for Foreningen af Rådgivende Ingeniører (FRI) og medlem af Danmarks Forskningspolitiske Råd sniger sig ind på listen i år.

30 (22) Anja Boisen

Professoren i nanosystemer ved DTU, som er aktiv i promoveringen af nanoforskningen på DTU og medlem af Forskningsrådet for Teknologi og Produktion, slutter listen.